

VALGA VALLA

EELARVESTRAATEEGIA 2021-2025

Valga 2020

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus.....	3
1. Riigi majanduslik olukord 2020-2025.....	4
2. Sotsiaalmajanduslik olukord Valga vallas	6
3. Eelarvestrateegia eelarveosad.....	7
3.1. Põhitegevuse tulud	7
3.1.1. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine.....	9
3.1.2. Informatsioon kohalike maksude ja maamaksu muudatustest.....	9
3.2. Põhitegevuse kulud.....	10
3.3. Investeerimistegevus	11
3.4. Finantseerimistegevus	18
4. Ülevaade vallast ja temast sõltuvatest äriühingutest.....	19
5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	21
6. Arvestusüksuse võlakoorem	22
7. Valga vald (omavalitsus) võlakoorem	23
8. Muud finantsnäitajad.....	24
9. Tundlikkuse analüüs.....	25
10. Eelarvestrateegia seire ja ajakohastamine	26
Lisa 1. Valga valla (kohaliku omavalitsuse üksuse) eelarvestrateegia 2021-2025 Rahandusministeeriumile esitataval vormil	27

Sissejuhatus

Eelarvestrateegia on arengukavaga kooskõlas olev selgitustega finantsplaan, mis on koostatud eraldiseisva dokumendina. Eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ning investeeringuteks toetuste taotlemisel. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist.

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud viieks eelseisvaks eelarveaastaks (2021-2025). Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsusüksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevused (sh investeeringute kogumaksumuse prognoos ja võimalikud finantseerimisallikad) ning eeldatav finantseerimistegevuse maht. Lisaks kohaliku omavalitsuse üksuse enda andmestikule on eelarvestrateegias seaduse kohaselt antud ülevaade ka temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast. Valga valla sõltuvateks üksuseks on AS Valga Vesi, SA Taheva Sanatoorium ja SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsisekspositsioon. Eelarvestrateegias on esitatud nii kohaliku omavalitsusüksuse kui ka kohaliku omavalitsusüksuse arvestusüksuse (vald kokku) põhitegevuse tulem ning netovõlakoormus. Mõlema näitaja puhul on toodud eelneva aasta tegelik, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad näitajad.

Valga valla eelarvestrateegia 2021-2025 on koostatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) § 20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 37² alusel. Eelarvestrateegia koostamisel on juhitud Valga valla arengukavast aastateks 2021-2035 ning Valga Valla eelarvestrateegiast aastateks 2019-2023. Üldist majanduskeskkonda puudutavad eeldused põhinevad EV Rahandusministeeriumi 2020.aasta suvistel prognoosidel. Lisaks on strateegia koostamisel kasutatud Rahandusministeeriumi, Statistikaameti, Rahvastikuregistri ja Eesti Töötukassa poolt kogutud andmeid ning Valga valla ja tema sõltuvate äriühingute raamatupidamise andmeid.

Valga valla eelarvestrateegia kehtestab Valga Vallavolikogu ja selle elluviimist korraldab Vallavalitsus koostöös partneritega.

1. Riigi majanduslik olukord 2020-2025

Ülevaade riigi üldisest majanduskeskkonnast on koostatud EV Rahandusministeeriumi 2020.aasta suvisele majandusprognosile tuginedes.

Tabel 1. Eesti majandusprognosi peamised näitajad

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
SKP reaalkasv, %	-5,5	4,5	3,5	3,0	2,3	1,4
SKP nominaalkasv, %	-5,6	6,4	6,0	5,8	4,6	3,5
Kaupade ja teenuste eksport	-8,5	5,8	4,5	3,2	3,0	**
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	-0,2	1,4	2,2	2,1	1,9	2,0
Keskmine palk, eurot	1 422	1 428	1 493	1 565	1 626	1 687
Keskmise palga reaalkasv, %	1,3	-0,9	2,3	2,6	2,0	**
Keskmise palga nominaalkasv, %	1,1	0,4	4,5	4,8	3,9	**
Tööhõive kasv, %	-2,9	-0,3	0,8	0,8	0,7	-0,2
Töötuse määr, %	7,5	8,0	7,3	6,6	5,9	5,9
Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst*	-6,6	-6,0	-5,4	-4,3	-3,1	**
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon, % SKPst*	-5,7	-5,9	-4,9	-3,3	-2,0	**
Valitsussektori võlakoormus, % SKPst*	18,2	24,0	27,4	29,6	31,3	**
Maksukoormus, % SKPst	33,8	32,4	31,3	31,4	31,5	**

Allikas: Rahandusministeerium

* enne 2021.a eelarve arutelu tehtud otsuste põhjal

** 2025.aasta andmed Rahandusministeeriumi pikaajalises prognoosis puuduvad

Aastal 2020 pöördus majandus COVID-19 viiruse tõttu järsult langusesse. Majanduse kahanemine oli Eestis 2020.aastal siiski oodatust aeglasem ja tegevusalade lõikes väga ebahütlane. Suvise prognoosi kohaselt jääb languse põhi 2020.a III kvartalisse ning SKP langeb aasta kokkuvõttes 5,5%. Eeldusel, et viiruse levik saadakse kontrolli alla prognoositakse majanduskasvu taastumist juba 2021.aasta kevadel ning aasta keskmisena SKP kasvutempoks 4,5%.

2020.aastal oli enamike Eesti päritolu kaupade eksport languses, teenuste eksport kukkus veelgi enam. Aasta kokkuvõttes prognoositakse kaupade ja teenuste ekspordi vähenemist 8,5%. Väliskaubandus taastub prognooside kohaselt suhteliselt kiiresti ja 2021.aastal on arvestatud ekspordi 5,8%-se kasvuga.

Aastaks 2020 on oodata väikest hinnalangust, aasta kokkuvõttes langevad tarbijahinnad 0,2%. Hinnad pöörduvad uuesti tõusule 2021.aasta alguses ning aasta kokkuvõttes on prognoositav kasv 1,4%.

Kriis on tugevasti mõjutanud ka olukorda tööturul - ettevõtete vähenenud sissetulekud sundisid töötajaid koondama ja palku vähendama. Rakendatud tugimeede (töötasu hüvitis) hoidis ära suurema koondamiste laine, aga selle lõppemise järgselt on 2020.aasta IV kvartalis oodata siiski tööpuuduse suurenemist. Töötuse määr püsib lähiaastatel 7-8% piires ning langeb alles 2024.aastal alla 6% tasemele.

Palgakasv aeglustus 2020.aastal pea kõigis tegevusalades ning jääb prognooside kohaselt 1 (ühe) protsendipunkti juurde. Kõrgema tööpuuduse tingimustes väheneb palgatõusu surve ka järgnevatel aastatel ja 2021.aasta keskmisena on oodata nullilähedast palgakasvu. Palgad pöörduvad ootuste kohaselt mõõdukale kasvule alates 2022.aastast, kuid kasvutempo peaks ka edaspidi majanduse omale alla jääma.

2020.aasta eelarvepuudujääk ulatub prognoosi kohaselt 6,6%-ni SKPst. 2021.aastal valitsussektori puudujääk väheneb veidi (-6%ni).

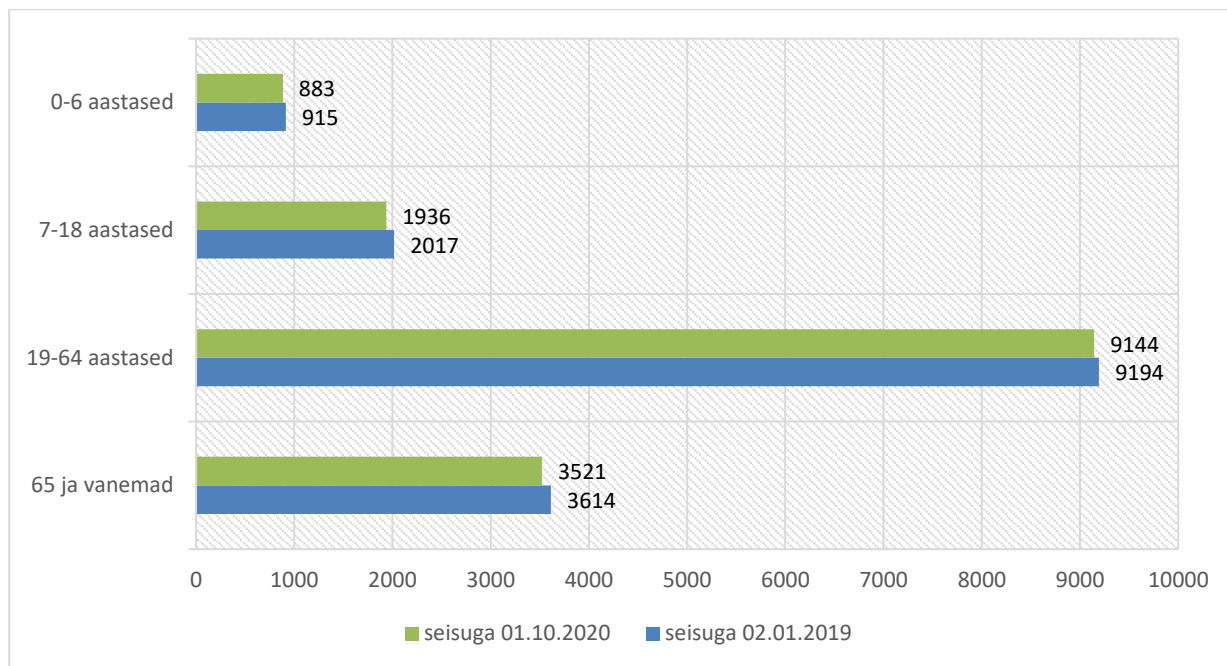
Võlakoormus suureneb 2020.aastal eelmise aastaga võrreldes üle kahe korra. Aastaks 2021 prognoositakse võlakoormuseks 24% SKPst ning prognoosiperioodi lõpuks jõuab see 31,3%-le SKPst.

Maksukoormus on prognoosiperioodil alaneva trendiga. Aastal 2021 on maksukoormus 32,4%, järgnevatel aastatel püsib 31 protsendipunkti juures.

2. Sotsiaalmajanduslik olukord Valga vallas

Valga vald moodustus 22.10.2017 Valga linna, Karula valla, Taheva valla, Tõlliste valla ja Õru valla ühinemisel. Valla elanikkond on koondunud peamiselt Valga linna (ca 70%) ning Tsirguliina piirkonda, ülejäänud valla territooriumi katavad külad ja hajaasustus. Rahvastikuregistri andmetel elas Valga vallas seisuga 01.10.2020 kokku 15 484 inimest.

Joonis 1. Valga valla elanike demograafiline struktuur (2019 ja 2020 võrdluses)

Allikas: Rahvastikuregister

Valla elanikest moodustavad tööealised (19-64) elanikud 59,05%. Maksumaksjate keskmine arv oli 2019.aastal 6628 (42,1% elanikkonnast), august 2020 seisuga oli vallas 6 319 maksumaksjat. Sarnaselt Eestile tervikuna iseloomustab ka Valga valla demograafilist olukorda vähenev rahvaarv ja vananev rahvastik. Elanikkonna vähenemise peamiseks põhjusteks on negatiivne iive ja väljaränne.

Valga vallas elavate ja töötavate inimeste sissetulekud on ühed madalaimad Eestis. Statistikaameti andmetel oli 2019.aastal Valga valla keskmine brutokuupalk 1 036 eurot, moodustades 73,6 % Eesti keskmisest (riigis keskmiselt 1 407 eurot). Peamised ettevõtluse tegevusvaldkonnad Valga vallas on 2018.aastal läbiviidud uuringu andmetel põllu- ja metsamajandus (20%), hulgi- ja jaekaubandus (20%), ehitus (10%), muud teenindavad tegevused (10%) ja töötlev tööstus (8%).

Registreeritud töötute arv oli Valga vallas 30.09.2020 seisuga 859, moodustades ca 9,4% tööealistest elanikest (riigis keskmiselt 7,6%). 2019.a seisuga oli töötuid 8 %.

3. Eelarvestrateegia eelarveosad

3.1. Põhitegevuse tulud

Valga valla eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoos on toodud tabelis 2. Tabeli koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vorm, kus põhitegevuse tulud on jaotatud oma sisult nelja valdkonda: maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused tegevuskuludeks ja muud tegevustulud.

Tabel 2. Põhitegevuse tulude prognoos

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	22 878 126	21 500 182	21 022 246	21 727 741	22 609 219	23 512 157	24 452 060
Maksutulud	9 869 512	9 904 180	10 050 000	10 437 000	10 969 000	11 511 000	12 078 000
sh tulumaks	9 467 978	9 501 180	9 645 000	10 030 000	10 560 000	11 100 000	11 665 000
sh maamaks	389 748	391 000	391 000	391 000	391 000	391 000	391 000
sh muud maksutulud	11 786	12 000	14 000	16 000	18 000	20 000	22 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 402 952	1 122 168	1 370 000	1 420 000	1 470 000	1 520 000	1 570 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	11 564 963	10 418 834	9 522 246	9 810 741	10 110 219	10 421 157	10 744 060
sh tasandusfond	3 813 866	3 556 226	3 475 000	3 648 750	3 831 188	4 022 745	4 223 880
sh toetusfond	5 737 246	6 554 287	5 737 246	5 851 991	5 969 031	6 088 412	6 210 180
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	2 013 851	308 321	310 000	310 000	310 000	310 000	310 000
Muud tegevustulud	40 699	55 000	80 000	60 000	60 000	60 000	60 000

Valga valla tuludest suurima osa moodustavad maksutulud, 2021.aastal on osakaal prognooside kohaselt 48%. Maksutuludest omakorda suurima kaaluga on füüsilise isiku tulumaksu laekumine (46% põhitegevuse kogutuludest). Kaupade ja teenuste müügitulu moodustab põhitegevuse tuludest 7%, saadavad toetused tegevuskulude katteks 45% ja muud tegevustulud jäävad alla ühe protsendipunkti.

Selgitused põhitegevuse tulude prognoosi juurde:

- Riigi poolt KOV-le eraldatav tulumaks püsib 2021.aastal 11,96 % juures. Füüsilise isiku tulumaksu 2021.aasta laekumise prognoosi aluseks on 2020.aasta eelarvesse planeeritud maksulaekumine. Võrreldes 2019.aasta üheksa kuu laekumisi 2020.aasta sama perioodiga on tegelik suurenemine olnud 2,34% (vt tabel 3). Praeguse prognoosi koostamisel on arvestatud lisaks valla rahvastiku vähenemisega (keskmiselt -0,5% aastas), töötuse määra kasvuga ja palgakasvu aeglustumisega, mistõttu on 2021.aasta tulumaksu laekumise kasvu prognoosi 2,34%-lt vähendatud 1,5%-ni.

Aastal 2019 oli vallas keskmisena 6 628 maksumaksjat, augustis 2020 oli maksumaksjaid 6 319. Eeldusel, et palgakasv alates 2022.aastast hakkab tõusma kiiremas tempos, on tulumaksu laekumise kasvuks alates 2022.aastast kuni strateegiaperioodi lõpuni planeeritud juba 4-5%.

- Maamaksu maksustamise alustes muudatusi ette näha ei ole, mistõttu püsib laekumine konstantsena strateegiaperioodi lõpuni.
- Reklaamimaksu (muud maksutulud) laekumises on 2021.aastast alates kuni strateegia perioodi lõpuni arvestatud kasvuga 2 000 eurot aastas.
- Kaupade ja teenuste müügi all kajastuvad vallavalitsuse ja tema hallatavate asutuste teenitav tulu erinevate teenuste osutamisest ja kaupade müügist (lasteaedade õppetasad, ringitasud, laekumised teistelt omavalitsustelt õpilase kohamaksumuse eest, sotsiaalteenuste osutamine, rendid jms). Kaupade- ja teenuste 2021.aasta müügitulu laekumise prognoosi aluseks on 2020.aastaks planeeritud laekumine. Laekumiste mõningast kasvu prognoositakse riigilõivudest, haridusasutuste majandustegevusest, kultuuriürituste piletituludest ja kommunaalteenuste osutamisest. Täiendav sissetuleku allikas on J.Kuperjanovi 12 eluruumide üüritulu. Kaupade ja teenuste müügitulu kasvuks alates 2022.aastast kuni strateegiaperioodi lõpuni on planeeritud THI kasvuprotsenti ja teenuste müügi kasvu arvestades keskmiselt 3,5% aastas.
- Tasandusfond on mõeldud valdade ja linnade eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks. Tasandusfondi laekumise prognoosimisel on kasutatud [Rahandusministeeriumi](#) kodulehel avaldatud abifaili. Prognoosi aluseks on tulumaksu laekumise prognoos 2021-2025 ja valla elanike arv 01.10.2020 seisuga (15 484 inimest).
- Toetusfondi hulka kuuluvad üldhariduskoolide toetus, alushariduse palgatoetus, huviharidustoetus, erinevad sotsiaaltoetused (raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus, toimetulekutoetus, matusetoetus), asendus- ja järelhoolduse teenuste toetus, teede korrashoiu toetus ja rahvastikutoimingute toetus. Võrreldes 2020.aasta laekumisega ei ole eelolevaks aastaks ette näha täiendavaid toetusi teedehoiule ega toetusi tulubaasi stabiliseerimiseks seoses COVID-kriisi mõjudega (summa kokku 831 142 eurot). Toetusfondi laekumine aastaks 2021 on jäetud samale tasemele 2019.aastaga, edaspidi on arvestatud toetusfondi 2%-lise kasvuga. Tegelik toetusfondi eraldus selgub iga eelarveaasta alguseks. Kui toetusfondi kaudu eraldatavad tulud kasvavad, siis sama summa võrra kasvavad tulevikus ka eelarve kulud.
- Muude saadavate toetuste all on kajastatud erinevate ministeeriumite sihtotstarbelisi toetusi (raamatukogule, muuseumile, ühistranspordile jms). Toetuste laekumise prognoos on kuni strateegiaperioodi lõpuni viidud vastavusse 2020.aasta tegeliku laekumisega.
- Muude tegevustulude all kajastuvad vee erikasutustasud, kaevandusõiguse tasud, saastetasud jm planeerimata tulud. Laekumise kasvu 2021.aastal prognoositakse kinnistuste müügist. Edaspidi on muud tegevustulud kavandatud 2020.aasta tegelikku täitmise prognoosi pealt.

3.1.1. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine

Järgnevas tabelis 3 on esitatud 2019 ja 2020.aasta üheksa kuu füüsilise isiku tulumaksu laekumine.

Tabel 3. Füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumine 2019 ja 2020.aastal (jaanuar-september)

	2019	2020	Vahe	%
jaanuar	697 631	750 915	53 284	7,64%
veebruar	721 055	766 995	45 940	6,37%
märts	860 341	858 514	-1 827	-0,21%
aprill	751 578	817 317	65 739	8,75%
mai	768 768	783 983	15 215	1,98%
juuni	847 783	822 578	-25 206	-2,97%
juuli	782 851	803 845	20 994	2,68%
august	764 720	743 019	-21 701	-2,84%
september	776 574	787 509	10 935	1,41%
KOKKU	6 971 301	7 134 674	163 373	2,34%

Riigi poolt kehtestatud kohalikele omavalitsusüksustele tulumaksu laekumise määr on ka 2021.aastal 11,96%. Seega peamisteks FIT laekumiste mõjutajateks jäävad eelarvestrateegia perioodil maksumaksjate arv ja keskmine brutosissetulek. Arvestades, et valla elanike arv ja sealhulgas ka maksumaksjate arv on langustrendis, töötuse määr kasvab ning palgakasv aeglustub, on füüsilise isiku tulumaksu laekumine arvestatud 2021.aastal konservatiivselt – 1,5% prognoositavast laekumisest 2020.aastal.

3.1.2. Informatsioon kohalike maksude ja maamaksu muudatustest

Kohalikest maksudest on Valga vallas rakendatud reklaamimaks. Maksumäärad on kehtestatud Valga Vallavolikogu 14.12.2018.a määrusega nr 66 „Reklaami paigaldamise kord ja reklaamimaks“. Eelarvestrateegia perioodil ei ole plaanis muuta kehtivaid maksumäärasid, ega rakendada uusi kohalikke makse. Reklaamimaksu laekumine 2021.aastal on prognoositud 14 000 euro tasemele. Edaspidi, aastatel 2022-2025 on arvestatud kasvuks 2 000 eurot aastas.

Maamaks on riiklik maks, mis laekub täies ulatuses kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Maamaksu laekumine on kavandatud kehtivate maksustamiskoeffitsientide alusel, mis on juba viidud maksimaalse lubatud piirile. Valga valla maamaksumääraks on 2,5% maa maksustamishinnast aastas ning põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksu määraks on 2,0% maa maksustamishinnast aastas. Maamaksu määrad on kehtestatud Valga Vallavolikogu 13.12.2019 määrusega nr 94 „Maamaksumäära kehtestamine 2020.aastaks“. Prognoosiperioodil jääb maamaksu laekumine 391 000 euro tasemele ja maamaksu osakaal põhitegevuse tuludest 1,9% piireesse. Kui riigi keskvõim teeb muudatusi maksustamise alustes, siis vastavalt vald teeb oma korrektuurid, mis puudutavad maamaksu.

3.2. Põhitegevuse kulud

Valga valla põhitegevuse kulude prognoos on toodud tabelis 4. Selleks, et säiliks eelarve tasakaal, on põhitegevuse kulude kasv kavandatud strateegiaperioodil väiksemaks põhitegevuse tulude kasvust. Vastavalt Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vormile on põhitegevuse kulud jaotatud oma sisult kahte valdkonda: antavad toetused tegevuskuludeks ja muud tegevuskulud. Tegevuskuludeks antavate toetuste all kajastatakse sotsiaaltoetusi, muid toetusi füüsilistele isikutele, sihtotstarbelisi toetusi tegevuskuludeks ja mittesihtotstarbelisi toetusi. Muud tegevuskulud jagunevad omakorda personalikuludeks, majandamiskuludeks ja muudeks kuludeks.

Põhitegevuse kulude struktuuris on kõige suuremad personalikulud – ca 62%, majandamiskulud moodustavad üle 1/4 põhitegevuse kuludest.

Tabel 4. Põhitegevuse kulude prognoos

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	20 849 507	20 181 770	19 896 145	20 575 553	21 059 761	21 549 482	22 044 825
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 230 061	2 255 753	2 209 850	2 280 553	2 314 761	2 349 482	2 384 725
Muud tegevuskulud	18 619 446	17 926 017	17 686 295	18 295 000	18 745 000	19 200 000	19 660 100
sh personalikulud	12 304 031	12 347 111	12 265 295	12 500 000	12 750 000	13 005 000	13 265 100
sh majandamiskulud	6 308 424	5 564 906	5 381 000	5 600 000	5 800 000	6 000 000	6 200 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	9 360	7 243	13 200	13 330	7 500	7 600	7 700
sh muud kulud	6 991	14 000	40 000	195 000	195 000	195 0	196 0

Selgitused põhitegevuse kulude prognoosi juurde:

- Tegevuskuludeks antavaid toetusi on vähendatud 2021.aastal võrreldes 2020.aasta põhieelarves eraldatud toetustega. Kui riigi poolt eraldatavate toetuste maht tõuseb, lülitatakse need täiendavalt eelarvesse.
- Riigi poolt miinimumpalga kasvu ja õpetajate töötasu alammäära muudatusi 2021.aastal ette näha ei ole. Personalikulude vähenemine 1% ulatuses on prognoositud struktuursete muudatuste pealt. Alates aastast 2022 on personalikulude kasvuks kuni strateegiaperioodi lõpuni planeeritud keskmiselt 2% aastas.
- Majandamiskulusid on 2021.aastal vähendatud võrreldes 2020. aasta eelarvega ca 3%. Alatest aastast 2022 prognoositakse juba kasvu keskmiselt 3-4% aastas.

3.3. Investeermistegevus

Valga valla lähiaastate investeermistegevust iseloomustab tabel 5.

Tabel 5. Investeermistegevus

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Investeermistegevus kokku	-4 051 723	-3 609 075	-1 572 538	-429 257	-285 400	-447 996	-136 098
Põhivara müük (+)	88 525	63 420	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
Põhivara soetus (-)	-5 341 943	-7 682 820	-5 551 564	-9 810 000	-2 585 000	-2 950 000	-4 018 000
sh projektide omaosalus	-3 991 109	-3 264 655	-1 484 333	-362 500	-227 000	-395 000	-95 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 350 834	4 418 165	4 067 231	9 447 500	2 358 000	2 555 000	3 923 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-79 857	-299 365	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	1 304	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	363	160	0	0	0	0	0
Finantskulud (-)	-70 948	-108 635	-133 205	-111 757	-103 400	-97 996	-86 098

Investeeringute kavandamise aluseks on Valga valla arengukava 2021-2035 ja kohalike omavalitsuste ühinemislepingu Lisa 3¹. Investeeringute kava täitmiseks ei piisa ainult valla oma eelarvelistest vahenditest. Lisavahendeid on kavas saada projektitoetustest ja täiendavatest laenudest. Laenude kavandamine on kooskõlas seadusega ja valla finantsvõimekusega. Senine Valga valla praktika projektitoetuste taotlemisel on olnud positiivne, Euroopa Liidu struktuurfondide järgmise taotlusperioodi prioriteete silmas pidades, on võimalik ka lähiaastate investeeringute elluviimiseks taotleda lisavahendeid.

Investeermistegevuses on kajastatud ka põhivarade müük ja laenukohustuste intressimaksed. Intressimaksed kasvavad vastavalt uutele laenudele. Laenuintresside maksed koosnevad laenuandja marginaalist + EURIBOR (valdavalt 6 kuu). EURIBOR on väga pikalt püsinud miinuspoolel, mistõttu on ka intressimaksed olnud väiksemad. Intressid püsivad madalad ka järgnevatel aastatel, aga EURIBORi puhul prognoositakse selle kasvu üle nulli. Intresside maksete planeerimisel on arvestatud EURIBOR tõusuga.

Investeeringute maht on valdkondade lõikes kavandatud aastani 2025 (Tabel 6). Järgmistel aastatel tehakse uued prognoosid arvestades uuenenud olukorda.

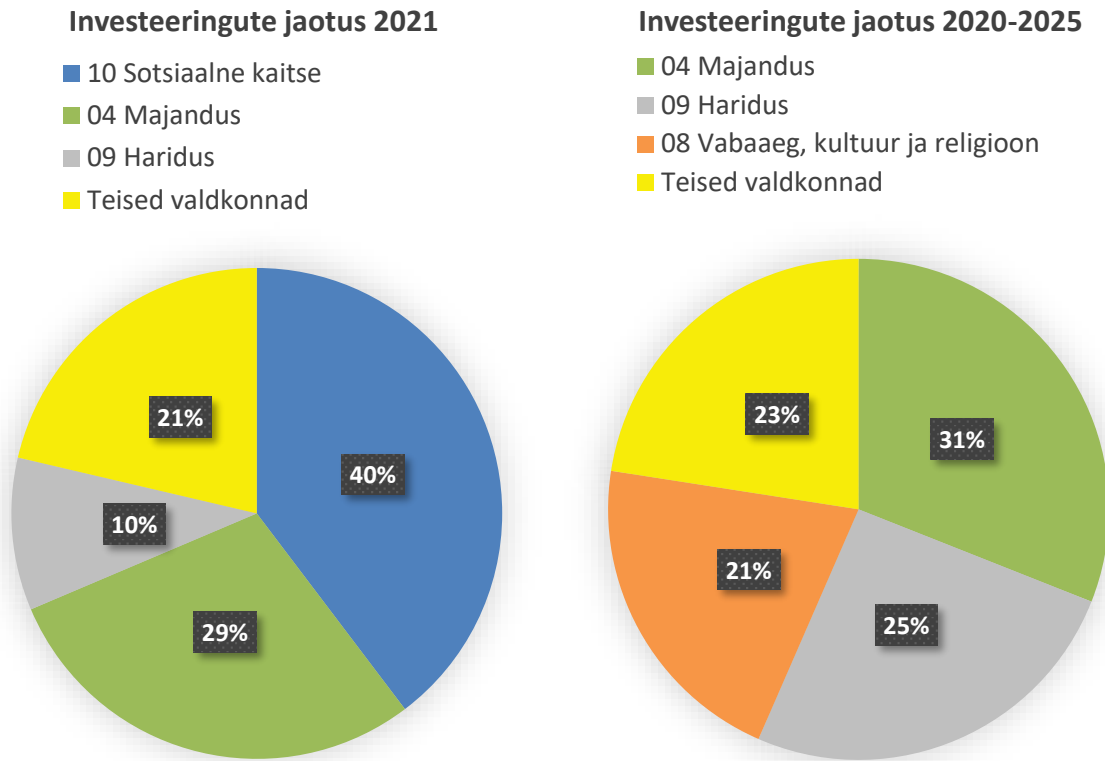
¹ Haldusreformi käigus kokkulepitud investeeringud

Tabel 6. Investeeringud valdkondade lõikes

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	30 000	438 982	310 000	60 000	60 000	60 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	310 000	310 000	60 000	60 000	60 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 000	128 982	0	0	0	0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Majandus	1 938 592	1 611 492	2 345 000	490 000	1 170 000	2 558 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 328 592	1 442 246	2 115 000	381 000	1 125 000	2 513 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	610 000	169 246	230 000	109 000	45 000	45 000
05 Keskkonnakaitse	88 136	200 000	810 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	180 000	760 000	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	88 136	20 000	50 000	0	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	1 292 368	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	253 578	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 038 790	0	0	0	0	0
07 Tervishoid	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Vabaalg, kultuur ja religioon	166 806	330 000	3 065 000	1 220 000	820 000	1 200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	301 440	3 022 500	1 150 000	770 000	1 150 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	166 806	28 560	42 500	70 000	50 000	50 000
09 Haridus	3 749 903	560 000	3 080 000	240 000	700 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	2 835 995	528 000	3 040 000	192 000	400 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	913 908	32 000	40 000	48 000	300 000	0
10 Sotsiaalne kaitse	417 015	2 211 090	0	375 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	1 105 545	0	375 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	417 015	1 105 545	0	0	0	0
KÕIK KOKKU	7 682 820	5 551 564	9 810 000	2 585 000	2 950 000	4 018 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	4 418 165	4 067 231	9 447 500	2 358 000	2 555 000	3 923 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 264 655	1 484 333	362 500	227 000	395 000	95 000

Joonisel 2 on esitatud investeeringute jaotus valdkondade lõikes.

Joonis 2. Investeeringute jaotus valdkondade lõikes

Investeeringud on eelarvestrateegia perioodil suunatud peamiselt majanduse (31%), hariduse (25%) ning vabaaaja, kultuuri ja religiooni (21%) valdkondadesse. Aastaks 2021 planeeritud investeeringute arvestuses on prioriteetsemad tegevusvaldkonnad sotsiaalne kaitse, majandus ja haridus, kuhu on kavas investeerida vastavalt 40%, 29% ja 10% aastastest investeeringute kogumahust.

Tabel 7. Suuremad investeeringuobjektid

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
01 Omavalitsuse administratiivhoonete kohandamine ühinenud omavalitsuse vajadusele vastavaks	30 000	128 982	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 000	128 982				
01 Avalikes hoonetes ja teenustes universaalse disaini põhimõtete rakendamine (ligipääsetavuse parandamine)	0	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>sh toetuse arvelt</i>		60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
01 Targa linna tippkeskuse pilootprojekt (mobiilsus)	0	250 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		250 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						

01 Targa linna tippkeskuse pilootprojekt (Boosting energy)	0	0	250 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			250 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Valga-Valka kesklinna arendamine	1 938 592	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 328 592					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	610 000					
04 Tambre tee rekonstrueerimine	0	75 000	700 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		25 000	700 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		50 000				
04 Kesk 19 hoone renoveerimine	0	80 000	100 000	120 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		64 000	80 000	96 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		16 000	20 000	24 000		
04 Jalg- ja jalgrattateede võrgu arendamine Valga linnas	0	0	0	0	200 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					200 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Mahajäetud hoonetele lammutusprojektide koostamine ja lammutamine	0	300 000	100 000	100 000	100 000	100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>		270 000	90 000	90 000	90 000	90 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		30 000	10 000	10 000	10 000	10 000
04 Pika, Tartu tn ja Pärna pst sildade rekonstrueerimisprojekti koostamine ja rekonstrueerimine	0	1 000 000	1 000 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		1 000 000	1 000 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Tartu mnt ja Viljandi tn kõnniteed	0	50 000	50 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		50 000	50 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Vahtra tänava pikenduse väljaehitamine	0	0	0	0	800 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					800 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Valga Jaamahoone (raudteejaama) arendamine multifunktsionaalseks keskuseks ja kommunikatsioonide rekonstrueerimine	0	40 000	200 000	200 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			160 000	160 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		40 000	40 000	40 000		
04 Valga linnatuumiku tänavarajatiste projektide koostamine (Vabaduse, Kesk, Sepa tänavad)	0	0	125 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			125 000			
04 Valga Lõuna tänava rekonstrueerimine	0	0	0	0	0	1 000 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						1 000 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Laatre-Tsireguliina jalg- ja jalgrattatee	0	0	0	0	0	688 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						688 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Laatre-Tsireguliina jalg- ja jalgrattatee + Valga-Tartu mnt -Sooru jalg- ja jalgrattatee	0	0	0	0	0	700 000

sh toetuse arvelt						700 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
04 Spetsialistide eluasemete toetus	0	66 492	70 000	70 000	70 000	70 000
sh toetuse arvelt		33 246	35 000	35 000	35 000	35 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		33 246	35 000	35 000	35 000	35 000
05 Säde pargi atraksioonide arendus ja pargiteede rekonstrueerimine	88 136	50 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt		50 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	88 136					
05 Pedeli 2 paisjärve puhastamine ja rekreatsiooniala parendamine	0	150 000	310 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		130 000	260 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		20 000	50 000			
05 Linnapargi rekonstrueerimine	0	0	300 000	0	0	0
sh toetuse arvelt			300 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
05 Tambre ja Sooru paisjärve puhastamine ning Tambre paisu rekonstrueerimise projekti koostamine ja ehitustegevuse läbiviimine	0	0	200 000	0	0	0
sh toetuse arvelt			200 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
06 Tsirguliina sademevee projekt	240 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	240 000					
06 Tsirguliina tuletõrje veevõtu süsteem	146 160	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	146 160					
06 Valga valla tänavavalgustuse renoveerimine ja arendamine	299 365	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
sh toetuse arvelt		200000	200000	200000	200000	200000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	299 365					
06 Kuperjanovi 12 üürimaja renoveerimine	606 843	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	253 578					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	353 265					
08 Hargla maakultuurimaja rekonstrueerimine	86 366	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	86 366					
08 Valga Keskstaadioni spordi- ja olmehoone ehitus (E.Enno 15)	67 000	0	2 200 000	0	0	0
sh toetuse arvelt			2 200 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	67 000					
08 Valga Keskstaadioni rajakatte vahetus	0	0	200 000	0	0	0
sh toetuse arvelt			200 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
08 Jaanikese Motokompleksi arendamine multifunktsionaalseks vabaajakeskuseks	13 440	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
sh toetuse arvelt		171 440	157 500	150 000	150 000	150 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	13 440	28 560	42 500	50 000	50 000	50 000
08 Riisali külaplats (kiik, lõkkeplats, võrkpalliplats) suveürituste tarvis	0	0	0	20 000	0	0
sh toetuse arvelt						

<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				20 000		
08 Väilaululava ehitamine Tsirgumäe külla Taheva mõisa parki	0	0	0	0	20 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					20 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Tsirguliina Rahvamaja hoone katuse ja välifassaadi rekonstrueerimine (soojustamine)	0	0	0	0	100 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					100 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Kungla tänava jalgpallistaadioni renoveerimine	0	0	35 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			35 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Tambre, Priimetsa ja Pedeli tervise- ja suusaradade ühendamine üheks suureks tervikuks	0	0	130 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			130 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Valga ANKile uute ruumide leidmine või uue hoone ehitamine	0	0	200 000	500 000	500 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			200 000	500 000	500 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Valga Keskraamatukogu renoveerimine	0	0	0	0	0	1 000 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						1 000 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse uue heli- ja valgustehnika tehnika soetamine	0	0	0	500 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				500 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse valguspargi ja ventilatsiooni rekonstrueerimine	0	100 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		100 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Lüllemäe Kultuurimaja ventilatsioonisüsteemi ehitamine	0	30 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		30 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Lüllemäe Kultuurimaja heli- ja valgustehnika soetamine	0	0	50 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			50 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Militaarteemapargi varjualuse ehitamine koos katlamaja lammutamisega ning lavaesisele platsile katte ehitamine	0	0	50 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			50 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
09 Priimetsa Kooli renoveerimine	3 686 140	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	2 835 995					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	850 145					
09 Valga Põhikooli ujula laiendus	0	400 000	2 200 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		400 000	2 200 000			

<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
09 Lüllemäe Põhikooli tehnosüsteemide rekonstureerimine	30 164	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 164					
09 Valga Muusikakooli renoveerimine	33 599	160 000	200 000	240 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		128 000	160 000	192 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	33 599	32 000	40 000	48 000		
09 Tsirguliina kooli küttekulude vähendamine-küttesüsteemi ümberehitamine odavamale küteliigile	0	0	0	0	300 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					300 000	
09 Tsirguliina kooli võimla soojustamine	0	0	0	0	300 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					300 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
09 Tsirguliina lasteaia soojustamine	0	0	0	0	100 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					100 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
09 Õru lasteaed-alkkooli ja Kultuurikeskuse hoone rekonstrueerimine	0	0	80 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			80 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
09 Valga linna lasteaia Buratino rekonstrueerimine	0	0	600 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			600 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
10 Toimetuleku maja Uus tn 14	20 000	593 490		0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		296 745				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 000	296 745				
10 Seenormaja E.Enno tn 28	46 720	1 617 600	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		808 800				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	46 720	808 800				
10 Avahooldusteenuste keskus Kungla 12	350 295	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	350 295					
10 Karula Hooldemaja hoone sisemine remont ja juurdeehitus	0	0	0	375 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				375 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						

3.4. Finantseerimistegevus

Finantseerimistegevust eelarvestrateegia perioodil iseloomustab tabel 8.

Tabel 8. Finantseerimistegevus

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Finantseerimistegevus	649 983	2 060 573	7 894	-998 871	-1 009 094	-1 351 800	-1 323 905
Kohustuste võtmine (+)	1 560 264	3 000 000	1 000 000	0	0	0	0
Kohustuste tasumine (-)	-910 281	-939 427	-992 106	-998 871	-1 009 094	-1 351 800	-1 323 905

Laenude võtmine on vajalik investeringuobjektide finantseerimiseks ja seda tehakse kooskõlas eelarve võimekusega – vabad vahendid põhitegevuse tulemist ja kinnipidamine seadustest, mis puudutavad kohalike omavalitsuste netovõlakoormuse arvutamist. Arvestada tuleb nõudega, et eelarve põhitegevuse tulek oleks suurem aastasest laenukohustuse tasumisest (põhiosa + intressid). Tabelist 9 on näha, et täiendavate laenuvahendite kaasamisel on laenukohustuse tasumiseks vahendid olemas.

Tabel 9. Kohustuste võtmine vs põhitegevuse tulek

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
intressimaksud	70 948	108 635	133 205	111 757	103 400	97 996	86 098
põhiosamaksud	910 281	939 427	992 106	998 871	1 009 094	1 351 800	1 323 905
kokku	981 229	1 048 062	1 125 311	1 110 628	1 112 494	1 449 796	1 410 003
põhitegevuse tulek	2 028 620	1 318 412	1 126 101	1 152 188	1 549 458	1 962 675	2 407 235
vahe	1 047 391	270 350	790	41 560	436 964	512 879	997 232

4. Ülevaade vallast ja temast sõltuvatest äriühingutest

Sõltuv üksus raamatupidamise seaduse mõistes on KOV üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Valga valla sõltuvad üksused on AS Valga Vesi, SA Taheva Sanatoorium ja SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon.

Valla sõltuvate äriühingute finantsnäitajad on toodud tabelis 10.

Tabel 10. Valla sõltuvate äriühingute finantsnäitajad

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	2 694 954	2 723 159	2 867 512	2 942 543	2 987 415	3 042 473	3 116 904
sh saadud kohalikul omavalitsuselt	835 903	757 947	320 000	330 000	335 000	340 000	345 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	9 360	7 243	13 200	13 330	7 500	7 600	7 700
Põhitegevuse kulud kokku (+)	2 458 907	2 490 822	2 537 815	2 603 031	2 637 117	2 680 247	2 748 462
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	2 990	1 430	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	236 047	232 337	329 697	339 512	350 298	362 226	368 442
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-87 457	-452 100	-400 000	-400 000	-100 000	-200 000	-200 000
Eelarve tulem	148 590	-219 763	-70 303	-60 488	250 298	162 226	168 442
Finantseerimistegevus (-/+)	-108 437	-113 926	297 370	297 380	-159 740	-92 520	-92 520
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	206 839	-333 689	227 067	236 892	90 558	69 706	75 922
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral (+/-))	166 686	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	500 313	166 624	393 691	630 583	721 141	790 847	866 769

Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	922 598	808 672	1 106 042	1 403 422	1 243 682	1 151 162	1 058 642
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0	0
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)	0	0	0	0	0	0	0
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis	68 885	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	422 286	642 049	712 352	772 840	522 542	360 316	191 874
Netovõlakoormus (%)	15,7%	23,6%	24,8%	26,3%	17,5%	11,8%	6,2%

AS Valga Vesi 2020.aastal investeringute teostamiseks algselt planeeritud laenu (summas 600 000 eurot) tegelikkuses ei võtnud, kuna Lüllemäe ÜVK projekti elluviimine viibib puhasti detailplaneeringu menetlemise tõttu ning Kaagjärve küla projekti ei rahastatud KIK-i poolt (vastuolu ÜVK arengukavaga). Aastal 2021 on plaanis võtta laenu 400 000 tuhat eurot Lüllemäe projekti elluviimiseks ja samas mahus ka aastal 2022, kui õnnestub saada KIK-ist kaasfinantseerimine 2021.aasta taotlusvoorst Kaagjärve küla ÜVK rekonstrueerimiseks.

Valla konsolideeritud sõltuvate äriühingute põhitegevuse näitajad on toodud tabelis 11.

Tabel 11. Sõltuvate äriühingute põhitegevuse tulud ja kulud

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Sõltuv üksus Valga Vesi AS							
Põhitegevuse tulud kokku	1 272 597	1 265 000	1 413 000	1 420 000	1 433 000	1 444 000	1 450 000
Põhitegevuse kulud kokku	973 404	1 020 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Sõltuv üksus SA Taheva Sanatoorium							
Põhitegevuse tulud kokku	1 189 286	1 229 159	1 218 612	1 279 543	1 303 915	1 340 473	1 401 404
Põhitegevuse kulud kokku	1 247 570	1 244 322	1 204 315	1 264 531	1 288 617	1 324 747	1 384 962
Sõltuv üksus Valgamaa Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon SA							
Põhitegevuse tulud kokku	234 754	230 500	237 400	244 500	252 000	259 500	267 000
Põhitegevuse kulud kokku	239 617	228 000	235 000	240 000	250 000	257 000	265 000

5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem

Tabelis 12 esitatakse Valga valla arvestusüksuse põhitegevuse tulemi koodnäitajad ning tabelis 13 Valga valla omavalitsusüksuse põhitegevuse tulemi koodnäitajad.

Tabel 12. Arvestusüksuse (vald koos sõltuvate üksustega) põhitegevuse tulem

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	24 734 188	23 463 964	23 567 758	24 338 284	25 259 634	26 212 630	27 221 964
Põhitegevuse kulud kokku sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	22 469 521	21 913 215	22 111 960	22 846 584	23 359 878	23 887 729	24 446 287
	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	2 264 667	1 550 749	1 455 798	1 491 700	1 899 756	2 324 901	2 775 677

Tabel 13. Valla (omavalitsusüksus) põhitegevuse tulem

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	22 878 126	21 500 182	21 022 246	21 727 741	22 609 219	23 512 157	24 452 060
Põhitegevuse kulud kokku	20 849 507	20 181 770	19 896 145	20 575 553	21 059 761	21 549 482	22 044 825
Põhitegevustulem	2 028 620	1 318 412	1 126 101	1 152 188	1 549 458	1 962 675	2 407 235

Põhitegevuse tulem ei lange ühelgi aastal miinusesse (mis on teatud tingimustel lubatud). See tähendab, et jooksvateks tegevusteks ei kulutata raha rohkem, kui laekub samal aastal maksusid, toetusi ja muudomatulu.

6. Arvestusüksuse võlakoorem

Tabelis 14 on ülevaade arvestusüksuse (vald koos sõltuvate üksustega) võlakoormusest.

Tabel 14. Arvestusüksuse (vald koos sõltuvate üksustega) võlakoormus

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	9 981 419	11 996 951	12 302 215	11 600 724	10 431 890	8 987 570	7 571 145
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	7 463 660	10 042 971	10 559 771	9 897 268	8 382 912	6 706 008	4 266 428
Netovõlakoormus (%)	30,2%	42,8%	44,8%	40,7%	33,2%	25,6%	15,7%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	14 840 513	18 771 171	18 854 206	14 602 970	15 155 780	15 727 578	16 654 064
Netovõlakoormuse ülemäär (%)	60,0%	80,0%	80,0%	60,0%	60,0%	60,0%	61,2%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 376 852	8 728 200	8 294 495	4 705 702	6 772 868	9 021 570	12 387 635

Arvestusüksuse võlakoorem kokku jääb ES perioodil alla 50%. Eesmärgiks on, et valla sõltuvad üksused ei koormaks ülearu valda oma võetud kohustustega, ega tõstaks oma tegevusest tulenevalt valla netovõlakoormust.

7. Valga vald (omavalitsus) võlakoorem

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse järgi võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta tulude ja kulude kuuekordse vaheni, ent ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. 2020.aastal muudeti kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadust ning 2020 ja 2021.aasta netovõlakoormuse piirmäära suurendati 80%-ni.

Valga valla (omavalitsusüksuse) võlakoormust iseloomustab tabel 15. Valga valla netovõlakoormus on 2020.aasta lõpul 43,7% ja tõuseb 2021.aasta lõpuks 46,8%-ni põhitegevuse eelarve tuludest.

Tabel 15. Valla (omavalitsusüksus) võlakoormus

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	9 127 706	11 188 279	11 196 173	10 197 302	9 188 208	7 836 408	6 512 503
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	7 110 260	9 400 923	9 847 360	9 124 428	7 860 371	6 345 692	4 074 555
Netovõlakoormus (%)	31,1%	43,7%	46,8%	42,0%	34,8%	27,0%	16,7%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)*	13 726 876	17 200 146	16 817 797	13 036 645	13 565 531	14 107 294	14 671 236
Netovõlakoormuse ülemäär (%)	60,0%	80,0%	80,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 616 616	7 799 223	6 970 437	3 912 216	5 705 161	7 761 602	10 596 681

8. Muud finantsnäitajad

Tabelist 16 on näha põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude muutused eelarvestrateegia perioodil protsentides.

Tabel 16. Valla põhitegevuse tulud ja kulud ning finantsvõimekuse näitaja

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulude muutus	3,5%	-6%	-2%	3%	4%	4%	4%
Põhitegevuse kulude muutus	5,9%	-3%	-1%	3%	2%	2%	2%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja*	1,10	1,07	1,06	1,06	1,07	1,09	1,11

Omafinantseerimise võimekuse näitaja peegeldab põhitegevuse tulemit suhtarvuna ning arvutatakse põhitegevuse tulude ja kulude suhtena. Kuna põhitegevuse tulemit on üks investeeringute katteallikatest, tuleb selle vähenemisel võtta vajalike investeeringute tegemiseks rohkem laenu. Eesti keskmine omafinantseerimise võimekuse näitaja oli 2020. aasta kolme esimese kvartali arvestuses 1,09. Valga valla koefitsient kõigub eelarvestrateegia perioodil 1,06..1,11 piires. Koefitsiendi järkjärguline kasv eelarvestrateegia perioodil on hea märk, mis tagab tulevikus suurema võimaluse finantseerida investeeringuid valla enda eelarvelistest vahenditest.

9. Tundlikkuse analüüs

Valla finantsnäitajad on kooskõlas finantsdistiipliini tagamise meetmetega – KOFSt vastavaid paragrahve silmas pidades.

Põhitegevuse tulem on kavandatud summas, et oleks piisavalt vahendeid laenude teenindamise tagamiseks. Samas investeringute ellu viimiseks jääb ainult valla enda eelarvelistest vahenditest väheks. Selleks kaasatakse ka tulevikus võimaluste piires laene ja projektitoetusi.

Põhitegevuse kulude kasv on strateegiaperioodil planeeritud väiksemaks põhitegevuse tulude kasvust. Siinkohal tuleb lisada, et ajal kui majanduses on rohkem tasakaalutust (nagu seda on 2020.aastal), siis on ka prognoosid ebatäpsemad. Kuna Valga valla tulubaas on suuresti mõjutatav ümbritsevast majanduskeskkonnast, siis sõltub palju viiruse edasisest levikust, riikide kehtestatud piirangutest ja kasutusele võetavatest abimeetmetest. Kõige otsesemat mõju avaldavad muutused tööturul, kuna sellest sõltub füüsilisest isiku tulumaksu laekumine. Laekuva tulumaksu suurus sõltub omakorda nii maksumaksjate arvust kui keskmisest sissetuleku suurusest Valga vallas. Peamiseks füüsilisest isiku tulumaksu laekumise kasvu elemendiks jääb ka lähitulevikus palgakasv, valla elanike arvu (sealhulgas maksumaksjate arvu) kasvatamiseks tuleb teha jõupingutusi. Selleks, et saavutada põhitegevuses suuremat kasvu ja sellega parandada finantsvõimekust, oleks vaja ka riigi keskvalitsuse poolt kohalike omavalitsuste tulude baasi muutmist. Riigi huvi peaks olema see, et suurendades kohalike omavalitsuste finantsvõimekust, väheneb ka viimaste laenuvõtmise vajadus. Kohalike omavalitsuste laenud aga konsolideeruvad riigi eelarvesse.

10. Eelarvestrateegia seire ja ajakohastamine

Valga valla eelarvestrateegia vaadatakse üle kord aastas, mille käigus antakse koondhinnang eelarvestrateegia täitmise edukusele tehakse vajalikud korrektuurid tulenevalt majanduskeskkonnas toimunud muutustest ja investeeringute elluviimisest ning uuendatakse arvandmeid.

Muudatustega terviktekst pannakse vähemalt kaks nädalat enne Vallavolikogule esitamist avalikule väljapanekule vastavalt Valga vallas kehtivale korrale, eesmärgiga tagada dokumendi avalikustamise kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamine ja soovi korral ettepanekute tegemine. Teade eelarvestrateegia eelnõu avalikustamise ja avaliku arutelu toimumise kohta avaldatakse Valga valla veebilehel, millele lisatakse informatsioon ettepanekute esitamise aja, vormi ja viisi kohta. Esitatud ettepanekutele annab Valga Vallavalitsus omapoolse seisukoha. Seejärel esitatakse eelarvestrateegia eelnõu kinnitamiseks Valga Vallavolikogule koos avalikul väljapanekul tehtud ettepanekute, Valitsuse seisukohtade ja arutelu tulemustega.

Lisa 1. Valga valla (kohaliku omavalitsuse üksuse) eelarvestrateegia 2021-2025 Rahandusministeeriumile esitataval vormil

Omavalitsuse nimi ning määruse nr ja kuupäev	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	22 878 126	21 500 182	21 022 246	21 727 741	22 609 219	23 512 157	24 452 060
Maksutulud	9 869 512	9 904 180	10 050 000	10 437 000	10 969 000	11 511 000	12 078 000
sh tulumaks	9 467 978	9 501 180	9 645 000	10 030 000	10 560 000	11 100 000	11 665 000
sh maamaks	389 748	391 000	391 000	391 000	391 000	391 000	391 000
sh muud maksutulud	11 786	12 000	14 000	16 000	18 000	20 000	22 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 402 952	1 122 168	1 370 000	1 420 000	1 470 000	1 520 000	1 570 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	11 564 963	10 418 834	9 522 246	9 810 741	10 110 219	10 421 157	10 744 060
sh tasandusfond	3 813 866	3 556 226	3 475 000	3 648 750	3 831 188	4 022 745	4 223 880
sh toetusfond	5 737 246	6 554 287	5 737 246	5 851 991	5 969 031	6 088 412	6 210 180
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	2 013 851	308 321	310 000	310 000	310 000	310 000	310 000
Muud tegevustulud	40 699	55 000	80 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse kulud kokku	20 849 507	20 181 770	19 896 145	20 575 553	21 059 761	21 549 482	22 044 825
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 230 061	2 255 753	2 209 850	2 280 553	2 314 761	2 349 482	2 384 725
Muud tegevuskulud	18 619 446	17 926 017	17 686 295	18 295 000	18 745 000	19 200 000	19 660 100
sh personalikulud	12 304 031	12 347 111	12 265 295	12 500 000	12 750 000	13 005 000	13 265 100
sh majandamiskulud	6 308 424	5 564 906	5 381 000	5 600 000	5 800 000	6 000 000	6 200 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	9 360	7 243	13 200	13 330	7 500	7 600	7 700
sh muud kulud	6 991	14 000	40 000	195 000	195 000	195 000	195 000
Põhitegevuse tulem	2 028 620	1 318 412	1 126 101	1 152 188	1 549 458	1 962 675	2 407 235
Investeeringitegevus kokku	-4 051 723	-3 609 075	-1 572 538	-429 257	-285 400	-447 996	-136 098
Põhivara müük (+)	88 525	63 420	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
Põhivara soetus (-)	-5 341 943	-7 682 820	-5 551 564	-9 810 000	-2 585 000	-2 950 000	-4 018 000
sh projektide omaosalus	-3 991 109	-3 264 655	-1 484 333	-362 500	-227 000	-395 000	-95 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 350 834	4 418 165	4 067 231	9 447 500	2 358 000	2 555 000	3 923 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-79 857	-299 365					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	1 304	0					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0					
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0					
Antavad laenud (-)	0	0					
Finantstulud (+)	363	160					
Finantskulud (-)	-70 948	-108 635	-133 205	-111 757	-103 400	-97 996	-86 098
Eelarve tulem	-2 023 103	-2 290 663	-446 437	722 931	1 264 058	1 514 679	2 271 137
Finantseerimistegevus	649 983	2 060 573	7 894	-998 871	-1 009 094	-1 351 800	-1 323 905
Kohustiste võtmine (+)	1 560 264	3 000 000	1 000 000	0	0	0	0
Kohustiste tasumine (-)	-910 281	-939 427	-992 106	-998 871	-1 009 094	-1 351 800	-1 323 905
Likviidsete varade muutus (+ suuremine, - vähenemine)	334 038	-230 090	-438 543	-275 940	254 964	162 879	947 232

Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	1 707 158	0	0	0	0	0	0
sh nõuete muutus (-suurenemine/ + vähenemine)							
sh kohustiste muutus (+suurenemine/ - vähenemine)							
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 017 446	1 787 356	1 348 813	1 072 874	1 327 837	1 490 716	2 437 948
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	9 127 706	11 188 279	11 196 173	10 197 302	9 188 208	7 836 408	6 512 503
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)							
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0					
Netovõlakoormus (eurodes)	7 110 260	9 400 923	9 847 360	9 124 428	7 860 371	6 345 692	4 074 555
Netovõlakoormus (%)	31,1%	43,7%	46,8%	42,0%	34,8%	27,0%	16,7%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	13 726 876	17 200 146	16 817 797	13 036 645	13 565 531	14 107 294	14 671 236
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	60,0%	80,0%	80,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 616 616	7 799 223	6 970 437	3 912 216	5 705 161	7 761 602	10 596 681